

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.9, No.2, 2014, pp. 695-705

O J E D

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

บทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
ตามมุมมองของภาคีการท่องเที่ยว

ROLES OF VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS IN PARTICIPATORY
TOURISM INDUSTRY DEVELOPMENT WITH REGARD TO THE VIEW OF TOURISM PARTNERS

นางสาวพิชญา เจริญใจ *

Pitchaya Charoenjai

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์ **

Asst .Prof. Chuenchanok Kovin, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมตามมุมมองของภาคีการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและภาคีท่องเที่ยวได้แก่ ภาครัฐ สถานประกอบการโรงแรมและผู้นำชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว 5 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้วิธีการทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังต่อบทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามมุมมองของสถาบันอาชีวศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด บทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาที่ดำเนินการจริงตามการรับรู้ในระดับมาก สำหรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการรับประโยชน์ในระดับสูง ส่วนการร่วมคิดตัดสินใจและการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านศักยภาพของสถาบันอาชีวศึกษาในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่าสถาบันอาชีวศึกษามีจุดแข็งในมิติคุณภาพชีวิตคนในชุมชนที่มีศักยภาพและสามารถเข้าไปพัฒนาได้ โดยรูปแบบที่ใช้ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยสถาบันอาชีวศึกษาควรเป็นกิจกรรมศึกษาดูงานและการอภิปรายกลุ่ม นอกจากนี้สถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมควรเป็นโรงแรมหรือสถาบันอาชีวศึกษา สำหรับสิ่งที่สถาบันอาชีวศึกษาควรพัฒนาคือสถาบันอาชีวศึกษาควรมีบทบาทเชิงรุกในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: c_pitchaya@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: kchuench@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

The objectives of this study was to study the roles of vocational education institutions in participatory tourism industry development with regard to the view of tourism partners. Samples surveyed were teachers in vocational education institutions under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission offering tourism industry programs and those tourism partners, i.e. public sectors, hotels, and community leaders of tourism sites in five provinces. The data gathered by means of the questionnaires were statistically analyzed. It was found that vocational education institutions as perceived by themselves were expected as highest in term of their roles in tourism industry development; however, in practice, such roles were perceived only as high. Regarding their participation in the development, their involvement and the benefits gained were also perceived only as moderate. Regarding their potential in the development, the strength was with the quality aspect quality of life. The proposed participatory learning process model suggestions are inspect activities and discussion in group work and suitable place are hotel and vocational institution. The vocational education institutions should be of the proactive role to support and develop the tourism industry sector.

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมท่องเที่ยว / การมีส่วนร่วม / อาชีวศึกษา

KEYWORDS: TOURISM INDUSTRY / PARTICIPATORY / VOCATIONAL EDUCATION

บทนำ

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของโลก ซึ่งได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในแทบทุกภูมิภาค องค์การสหประชาชาติประกาศว่า "การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน" อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต (Limitless Industry) เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศเหมือนภาคการเกษตรอื่นๆ ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่ออาชีพเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมเป็นผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและช่วยกระจายรายได้สู่ภูมิภาค นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในทางกลับกันอีกด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงามและมีคุณค่าทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการเติบโตขึ้นของภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 ในปี พ.ศ.2555 การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ มีสัดส่วนเป็นร้อยละ 45 ของ GDP ของประเทศ ในปี พ.ศ.2552 ช่วยสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดในการพัฒนาประเทศด้วยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้ประเทศไทยเป็นผู้นำในลำดับต้น ๆ ของอาเซียนและภูมิภาคมาโดยตลอด

การสัมผัสวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต และวิถีชีวิต รวมทั้งจิตวิญญาณที่มีความเป็นเอกลักษณ์จากแหล่งท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการผสมผสานองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาทางเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรจะเป็นสินค้าหรือบริการที่มาจากอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมในพื้นที่ ในขณะที่สินค้าหรือบริการดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็

ส่งผลกระทบที่ต่อสังคมหรือชุมชน แต่เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์และวัฒนธรรมโลกที่เข้ามาในประเทศไทย การเปิดการค้าเสรี ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น การเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งผลต่อวิถีชีวิตคนไทย ทั้งระดับ ครอบครัว ชุมชนและประเทศ เกิดการสูญหายของวัฒนธรรมพื้นถิ่น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งระบบการศึกษาด้านการท่องเที่ยวเองยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่สามารถตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมได้เท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่มี การคำนึงถึงความต้องการของสาขาบริการนี้โดยสอนเน้นการให้ความรู้แต่ไม่ได้มีการฝึกทักษะที่จำเป็นแก่ผู้ ศึกษาอย่างเพียงพอ (ชาญโชติ ชมพูนุท, 2554)

นอกจากนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยยังคงมีจุดอ่อนในหลายด้านคือ 1) ระบบโลจิสติกส์ 2) ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว 3) โครงสร้างการบริหารจัดการของรัฐเพื่อจัดการการท่องเที่ยวภาค เอกภาพรวมถึงกฎระเบียบของรัฐที่ตามไม่ทันการพัฒนาในภาคเอกชน ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) มีภาพลักษณ์ด้านลบเรื่องความปลอดภัย การเอารัดเอาเปรียบ และหลอกลวงนักท่องเที่ยว สินค้าที่ไม่มีคุณภาพ โสเภณี การค้ามนุษย์และโรคเอดส์ 5) การลงทุนด้านบุคลากร ตามไม่ทันการขยายตัวของการท่องเที่ยว 6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนขาดความรู้ด้านการ จัดการภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ 7) การทำธุรกรรมผ่าน E-commerce ยังไม่ แพร่หลาย 8) แหล่งท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวอยู่เฉพาะในบางพื้นที่ 9) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่เป็น อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมขาดการรวมกลุ่มและ มีข้อจำกัดจากด้านเงินทุนและบุคลากร

การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เล็งผลทางด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรอันเป็นฐานทรัพยากรของการท่องเที่ยว อาจส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และก่อปัญหาให้กับ พื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การวางแผนพัฒนาและส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเติบโตแบบ ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ การเติบโตเป็นไปโดยไม่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และยังส่งผล ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืนควรพัฒนาใน 5 มิติคือ 1) ความ แข็งแรงทางเศรษฐกิจ 2) คุณภาพชีวิตของชุมชน 3) การปกป้องทรัพยากร 4) ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และ 5) ความพึงพอใจอันสูงสุด (Hansruedi Müller, 1994)

แนวความคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรดำเนินการไปตามแนวทางการพัฒนาประเทศใน ปัจจุบันและวางแผนรองรับกับอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันเพื่อหา แนวทางในการพัฒนาหรือมาตรการต่างๆการกำหนดความรับผิดชอบและการสร้างความร่วมมือระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาคีคือรัฐบาล เอกชน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น เป็นการศึกษาโครงสร้างองค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดบทบาทความรับผิดชอบในการทำงาน และการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาคีอันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการศึกษานี้ว่าเป็นปัจจัยหลัก เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและประเทศชาติ (จิตร บาราด, แบลโดย วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 3)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักของประเทศไทยในการผลิตและ พัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา มีการดำเนินงานความร่วมมือ ทั้งจากสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553: 16) และมีจำนวนสถานศึกษาใน สังกัดกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศถึง 415 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553) ทำให้มีจุดเด่น ในเรื่องของความเข้าถึงในพื้นที่ มีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมในภูมิภาค มีบทบาทเป็นศูนย์ ผลิตพัฒนากำลังคนสายอาชีพควบคู่ไปกับการพัฒนาครูและผู้บริหาร และการกำหนด School Mapping เพื่อ

การผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับองค์กรวิชาชีพและผู้ประกอบการ ตลอดจนการเป็นศูนย์หรือสถาบันฝึกอบรมให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาด้านการพัฒนาอาชีวศึกษาตามกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2554)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยสถาบันอาชีวศึกษา เนื่องจากสถาบันอาชีวศึกษาที่จะเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความร่วมมืออย่างมีเป้าหมายและทิศทางที่สอดคล้องกัน มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งสถานศึกษา ชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ อันจะส่งผลถึงการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมตลอดจนส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมตามมุมมองของภาคีการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

สำหรับการศึกษารูปแบบของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจบทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาใน 5 จังหวัดท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาค เพื่อคัดเลือกพื้นที่สำหรับการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อนำเสนอ

ประชากร ได้แก่ สถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการโรงแรม ผู้นำชุมชน และภาครัฐ

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยแบ่งเป็น

1. ด้านเขตพื้นที่ตั้ง เก็บข้อมูลจากจากจังหวัดท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปเยือนสูงสุด 5 จังหวัด ปริมาณ เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกพื้นที่จะวัดความนิยมจากตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าพื้นที่ จำนวนข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่โทรเข้ามายังคอลล์เซ็นเตอร์ (เบอร์ 1672) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ข้อมูลของภาคเอกชนและสมาคมด้านการท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2555) เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1) ภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร
- 2) ภาคตะวันออก ได้แก่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
- 3) ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต
- 4) ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่
- 5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา

2. ด้านสถานศึกษา การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอาชีวศึกษา กำหนดเลือกสถาบันอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวไปเยือนสูงสุดในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

- 1) กรุงเทพมหานคร มีสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด จำนวน 21 แห่ง

- 2) เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด จำนวน 8 แห่ง
- 3) ภูเก็ต มีสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด จำนวน 4 แห่ง
- 4) เชียงใหม่ มีสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด จำนวน 8 แห่ง
- 5) นครราชสีมา มีสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด จำนวน 12 แห่ง

เก็บข้อมูลจากบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรประเภทวิชา
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว คัดเลือกจากสถาบันอาชีวศึกษาทั้งหมดใน 5 จังหวัด จำนวน 53 แห่ง มี 17 แห่ง ที่ทำ
การเรียนการสอนในหลักสูตรประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามจากที่มี
 ความรู้ความเข้าใจและเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 3 คนต่อสถาบัน
 ได้แก่ ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา หัวหน้าแผนกวิชาในกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอาจารย์
 ประจำแผนกวิชาในกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวม 51 คน

3. ด้านสถานประกอบการโรงแรม จากสถานประกอบการโรงแรมที่มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับ
สถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 102 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตาราง ยามาเน่ จำนวนเท่ากับ 81 แห่ง
 โดยเลือกเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสถานประกอบการแห่งละ 3 คน ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
 และหัวหน้าแผนกที่เกี่ยวข้อง

4. ด้านภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด โดย
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสถานที่ตั้ง โดยเลือกสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดและ
ประจำภาคในพื้นที่ที่คัดเลือก จำนวน 9 แห่ง ส่วนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาคัดเลือกจากสำนักงาน
จังหวัดในพื้นที่ที่คัดเลือก จำนวน 5 แห่ง โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสำนักงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงาน
จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน รวมสำนักงานละ 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 42 คน

5. ด้านผู้นำชุมชน ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ดำเนินการของสถาบันอาชีวศึกษาใน
กลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจากนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ในส่วนงานที่
ดูแลเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน รวม รวมทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสำรวจบทบาทของสถาบันอาชีวศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถาบันอาชีวศึกษาจำนวน 53 สถาบัน ในพื้นที่ 5
จังหวัด ที่เป็นตัวแทนแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้ความหลากหลายของข้อมูล โดยติดต่อประสานงานส่งจดหมาย
ขออนุญาตเก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และเปรียบเทียบบทบาทคาดหวังและบทบาทตามจริงของสถาบันอาชีวศึกษาโดย
ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม (Paired-Samples T-test) แล้วจึงนำผลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยซึ่งมี
รายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 สำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมของของสถาบันอาชีวศึกษา

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 0 – 0.89 หมายความว่า แทบไม่มีบทบาทในด้านนั้นเลย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 0.83 – 1.65 หมายความว่า มีบทบาทน้อยที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.66 – 2.48 หมายความว่า มีบทบาทน้อย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 2.49 – 3.31 หมายความว่า มีบทบาทปานกลาง

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 3.32 – 4.14 หมายความว่า มีบทบาทมาก

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 4.15 – 5.00 หมายความว่า มีบทบาทมากที่สุด

เกณฑ์ที่ 2 สำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันอาชีวศึกษาในมิติการพัฒนา
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการพิจารณารูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วม

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 0 – 0.99 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.00 – 1.99 หมายความว่า ระดับน้อย/ไม่เห็นด้วย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 2.00 – 2.99 หมายความว่า ระดับปานกลาง/ไม่แน่ใจ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 3.00 – 3.99 หมายความว่า ระดับมาก/เห็นด้วย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 4.00 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด/เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 1 ผลการศึกษายกย่องที่คาดหวังและบทบาทตามจริงของสถาบันอาชีวศึกษาในการ พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1.1 บทบาทด้านพัฒนาองค์ความรู้ พบว่าร้อยละ 38.7 เห็นว่ามีบทบาทจริงตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่
ระดับปานกลาง และพบว่าบทบาทจริงตามการรับรู้กับบทบาทที่คาดหวังของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนา
องค์ความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่าที่ดำเนินการอยู่

1.2 บทบาทด้านการดำเนินกิจกรรมและการให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย
พบว่าสถาบันอาชีวศึกษาร้อยละ 37.5 เห็นว่ามีบทบาทจริงตามการรับรู้ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง และ
บทบาทจริงตามการรับรู้กับบทบาทที่คาดหวังของสถาบันอาชีวศึกษาในดำเนินกิจกรรมและให้บริการชุมชน
และสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 บทบาทด้านการให้คำแนะนำ พบว่าสถาบันอาชีวศึกษาร้อยละ 34.4 เห็นว่ามีบทบาทจริงตาม
การรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง และพบว่าบทบาทจริงตามการรับรู้กับบทบาทที่คาดหวังของสถาบัน
อาชีวศึกษาในการให้คำแนะนำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่าที่
ดำเนินการอยู่

1.4 บทบาทด้านการสร้างเครือข่าย พบว่าสถาบันอาชีวศึกษาร้อยละ 34.4 เห็นว่ามีบทบาทจริงตาม
การรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง และพบว่าบทบาทจริงตามการรับรู้กับบทบาทที่คาดหวังของสถาบัน
อาชีวศึกษาในการสร้างเครือข่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่า
ที่ดำเนินการอยู่

1.5 บทบาทด้านการสนับสนุนทรัพยากร พบว่าสถาบันอาชีวศึกษาร้อยละ 31.3 เห็นว่ามีบทบาทจริง
ตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับสูง และพบว่าบทบาทจริงตามการรับรู้กับบทบาทที่คาดหวังของสถาบัน
อาชีวศึกษาในการสนับสนุนทรัพยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคาดหวัง
สูงกว่าที่ดำเนินการอยู่

1.6 บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ พบว่าสถาบันอาชีวศึกษาร้อยละ 41.9 เห็นว่ามี
บทบาทจริงตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง และพบว่าบทบาทจริงตามการรับรู้กับบทบาทที่คาดหวัง
ของสถาบันอาชีวศึกษาในการติดตามและประเมินผลโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่าที่ดำเนินการอยู่

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของสถาบันอาชีวศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของสถาบันอาชีวศึกษานั้นมีผลดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาอุตสาหกรรมด้านต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ สถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้เป็นลำดับ

ที่หนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.28

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ของสถาบันอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.37

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ของสถาบันอาชีวศึกษามีค่าเฉลี่ย 3.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.51

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ของสถาบันอาชีวศึกษามีค่าเฉลี่ย 3.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.65

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ พบว่าร้อยละ 28.1 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจในระดับปานกลางเท่านั้น และเห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษาเองแทบจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้เลยถึงร้อยละ 18.8 ซึ่งทำให้เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษาไม่เห็นว่าการตนเองต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในการคิดตัดสินใจหรือวางแผนร่วมกับภาคี

2.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ร้อยละ 28.1 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามองว่าตนเองเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรมน้อยมาก และให้ผลที่เป็นไปในทางสอดคล้องกันกับการมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ นั่นคือไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมตั้งแต่ระดับการคิดตัดสินใจแล้ว ดังนั้น ในส่วนของการลงมือดำเนินการจึงมีส่วนร่วมน้อย

2.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ร้อยละ 34.4 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษาได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะวิเคราะห์ได้ว่าที่ผ่านมามาสถาบันอาชีวศึกษาไม่ได้รับรู้ถึงผลประโยชน์ที่แท้จริงที่จะเกิดขึ้นหากสถาบันเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ปรากฏผลว่าการดำเนินการในปัจจุบันนั้นไม่เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการเก็บข้อมูลพบว่าร้อยละ 31.3 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษาแทบไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลเลย ซึ่งสอดคล้องกับผลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพราะเมื่อเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมในระดับต่ำ การที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลจึงมีน้อยตามไปด้วย

ตอนที่ 3 มิติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สถาบันอาชีวศึกษามีจุดแข็งในการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา

สำหรับมิติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สถาบันอาชีวศึกษามีจุดแข็งและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้มากที่สุดตามลำดับ ดังนี้

3.1 มิติคุณภาพชีวิตคนในชุมชน โดยร้อยละ 40.6 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับมาก และร้อยละ 28.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง

3.2 มิติความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ร้อยละ 34.4 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง และในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนักผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 31.3 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับมาก

3.3 มิติความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 37.5 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง และร้อยละ 28.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับมาก

3.4 มิติความพึงพอใจสูงสุด ร้อยละ 37.5 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง และร้อยละ 21.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับมาก

3.5 มิติการปกป้องทรัพยากร ร้อยละ 43.8 เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง และร้อยละ 18.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับน้อย

ตอนที่ 4 การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามมุมมองของสถาบันอาชีวศึกษาสรุปแนวทางได้ ดังนี้

4.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สถาบันอาชีวศึกษาเห็นว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมได้แก่ 1) การจัดศึกษาดูงาน โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าควรไปจัดศึกษาดูงานในชุมชนต้นแบบหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นต้นแบบในการท่องเที่ยวต่าง ๆ 2) การอภิปรายเป็นกลุ่ม 5-15 คน และ 3) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไม่เกิน 20 คน ตามลำดับ

4.2 สถานที่ในการจัดกิจกรรม สถานที่ในการจัดกิจกรรมที่เห็นว่ามีเหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมคือ โรงแรม ร้อยละ 53.1 สถาบันอาชีวศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 15.6

4.3 ขนาดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 56.3 เห็นว่าขนาดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรมีขนาดไม่เกิน 30 คน

4.4 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ร้อยละ 59.4 เห็นว่าระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 2 วันในเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

การอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทตามจริงของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1.1 บทบาทด้านพัฒนาองค์ความรู้ สถาบันอาชีวศึกษามีพันธกิจในการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนวิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555) บทบาทจริงตามการรับรู้จึงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการที่ความคาดหวังในบทบาทนี้อยู่ในระดับสูงกว่าเพราะสถาบันอาชีวศึกษาเป็นสถานศึกษาซึ่งมีความคาดหวังต่อการวิจัย พัฒนาให้เป็นที่ประจักษ์อย่างต่อเนื่อง

1.2 บทบาทด้านการดำเนินกิจกรรมและการให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย มีบทบาทจริงตามการรับรู้ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคาดหวังสูงกว่าที่ดำเนินการอยู่ เนื่องจากสถาบันอาชีวศึกษามีทักษะในการให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย แต่การจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันอาชีวศึกษานั้นอยู่ในเชิงรับ คือจัดกิจกรรมเมื่อมีการร้องขอเท่านั้น ในขณะที่ความต้องการของชุมชนและสังคมยังคงเคลื่อนไหวและปรับเปลี่ยนอยู่ตลอด

1.3 บทบาทด้านการให้คำแนะนำ พบว่ามีบทบาทจริงตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง โดยมีความคาดหวังสูงกว่าที่ดำเนินการอยู่ เนื่องจากสถาบันอาชีวศึกษาดำเนินการในบทบาทการให้คำแนะนำแบบเชิงรับมากกว่าเชิงรุก นั่นคือดำเนินการเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดโครงการขึ้น หรือตามคำร้องขอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

1.4 บทบาทด้านการสร้างเครือข่าย มีบทบาทจริงตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทตามพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษา, 2555) ถึงแม้ว่าสถาบันอาชีวศึกษาได้มีการดำเนินการสร้างเครือข่ายและมีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องความร่วมมือในสถาบัน แต่ในสภาพการทำงานจริงเป็นการทำงานในลักษณะการทำสัญญาความร่วมมือเพื่องานอาชีวศึกษาวิชาชีพ ซึ่งการขยายขอบเขตความร่วมมือเพิ่มเติมในด้านอื่นๆ นั้น ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถาบัน บทบาทจริงโดยภาพรวมจึงอยู่ในระดับปานกลางแตกต่างจากความคาดหวัง

1.5 บทบาทด้านการสนับสนุนทรัพยากร พบว่ามีบทบาทจริงตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับสูง ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าสถาบันอาชีวศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากรบุคคลเป็นหลักเนื่องจากมีศักยภาพในด้านนี้ แต่ความคาดหวังยังคงสูงกว่าสภาพการดำเนินการจริง เนื่องจากงบประมาณของสถาบันอาชีวศึกษาเป็นงบที่รัฐจัดสรรให้ตามนโยบาย ดังนั้น การดำเนินงานนอกเหนือแผนการดำเนินงานจึงมีข้อจำกัดในการจัดสรร

1.6 บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ พบว่าบทบาทจริงตามการรับรู้ในด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากการดำเนินงานของสถาบันอาชีวศึกษาเป็นการดำเนินการตามนโยบาย นั่นคือโครงการที่จัดขึ้นส่วนใหญ่ไม่ใช่โครงการของสถาบันเอง ดังนั้นหน้าที่ในการประเมินผลจึงเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของสถาบันอาชีวศึกษา

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ พบว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจในระดับปานกลาง ซึ่งทำให้เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษาไม่เห็นความสำคัญในบทบาทของตนเองที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจหรือวางแผนร่วมกับภาคีในระดับปานกลางเท่านั้น

2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามองว่าตนเองเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรมน้อยมาก และให้ผลที่เป็นไปในทางสอดคล้องกันกับการมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ นั่นคือไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมตั้งแต่ระดับการคิดตัดสินใจแล้ว ดังนั้น ในส่วนของการลงมือดำเนินการจึงมีส่วนร่วมน้อย

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษาได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะวิเคราะห์ได้ว่าที่ผ่านมาสถาบันอาชีวศึกษาไม่ได้รับรู้ถึงผลประโยชน์ที่แท้จริงที่จะเกิดขึ้นหากสถาบันเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ปรากฏผลว่าการดำเนินการในปัจจุบันนั้นไม่เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีส่วนร่วมน้อยมาจนถึงแทบไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลเลย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นไปโดยโครงการและคำร้องขอจากหน่วยงานต่างๆ ไม่ใช่โครงการที่สถาบันจัดขึ้นเอง ดังนั้น ในการประเมินผลจึงมีบทบาทแค่เป็นผู้ร่วมในการประเมิน แต่ไม่ได้เป็นผู้ประเมินผลโครงการด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 มิติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สถาบันอาชีวศึกษามีจุดแข็งในการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา

สำหรับมิติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สถาบันอาชีวศึกษามีจุดแข็งและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้มากที่สุดตามลำดับ ดังนี้

3.1 มิติคุณภาพชีวิตคนในชุมชน เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับมาก เนื่องจากสถาบันอาชีวศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน กิจกรรมและงานบริการชุมชนที่ดำเนินการส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความคิดเห็นว่ามี ความเข้มแข็งในด้านคุณภาพชีวิตคนในชุมชน

3.2 มิติความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง และในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนักผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับมาก สถาบันอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีโอกาสในการเข้าร่วมการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน อาทิ การสืบสานประเพณีท้องถิ่นในงานเทศกาล เป็นต้น

3.3 มิติความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง เนื่องจากสถาบันอาชีวศึกษามีพันธกิจเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพและการผลิตกำลังแรงงานป้อนเข้าสู่ตลาด

3.4 มิติความพึงพอใจสูงสุด เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง สถาบันอาชีวศึกษาเชื่อมั่นว่าสามารถผลิตกำลังคนและตอบสนองความต้องการบริการแก่ชุมชนและสังคมได้ตามนโยบายและแผนงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนเห็นว่าตัวสถาบันอาชีวศึกษาเองก็ได้รับผลตามเป้าหมายตามแผนการปฏิบัติงาน

3.5 มิติการปกป้องทรัพยากร เห็นว่าสถาบันอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง สถาบันอาชีวศึกษามองมิติด้านนี้เป็นลำดับสุดท้ายซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่าเกิดจากมุมมองเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวว่าควรร่วมกันรักษาไม่ใช่เป็นหน้าที่หลักของสถาบันอาชีวศึกษาเพียงอย่างเดียว

ตอนที่ 4 การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามมุมมองของสถาบันอาชีวศึกษาสรุปแนวทางได้ ดังนี้

4.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สถาบันอาชีวศึกษาเห็นว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมได้แก่ 1) การจัดศึกษาดูงาน โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าควรไปจัดศึกษาดูงานในชุมชนต้นแบบหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นต้นแบบในการท่องเที่ยวด้านต่างๆ 2) การอภิปรายเป็นกลุ่ม 5-15 คน และ 3) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไม่เกิน 20 คน ตามลำดับ

4.2 สถานที่ในการจัดกิจกรรม สถานที่ในการจัดกิจกรรมที่เห็นว่ามี ความเหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมคือ โรงแรม สถาบันอาชีวศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบล

4.3 ขนาดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าขนาดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรมีขนาดไม่เกิน 30 คน เพื่อไม่ให้กลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไปและสามารถร่วมทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

4.4 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม เห็นว่าระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 2 วันในเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยสถาบันอาชีวศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยบทบาทเฉพาะด้านที่สถาบันอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อได้ข้อมูลเจาะลึกสำหรับการพัฒนาศักยภาพ

2. ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพให้กับสถาบันอาชีวศึกษาโดยการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษามากขึ้น เพื่อให้เกิดความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

การท่องเที่ยว, กรม. *การศึกษาวิเคราะห์ตลาดแรงงานการท่องเที่ยว* [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:

<http://www.tourism.go.th/2010/th/articles/view.php?ItemID=1762>

[2554, สิงหาคม 27]

จิต บาราด. *ความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจเอกชนในการปฏิรูปการศึกษา/กระทรวงการศึกษาของ
สหรัฐ*. แปลโดย วิภาสรินทร์ ประพันธ์ศิริ. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์, 2543.

ชาญโชติ ชมพูนุท. *ทุนมนุษย์กับธุรกิจท่องเที่ยว* [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<http://www.gotoknow.org/blog/tourismmanagement/431478> [2554, กันยายน 2]

นโยบายและแผนงาน, สำนักงาน. *สรุปแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายจากการมอบนโยบายของเลขาธิการ
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา* [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: <http://www.vec.go.th> [2555,
ธันวาคม 28]

วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์. *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2551

ภาษาอังกฤษ

Hansruedi Müller.(1994). *The thorny path to sustainable tourism development*, Journal
of Sustainable Tourism, 2:3, 131-136. Switzerland